Regeringskansliet

Finansdepartementet
Internationella och ekonomiska avdelningen,
Enheten för ekonomisk politik och fördelning

Teknisk bilaga till Ekonomisk jämställdhet november 2026

Denna bilaga innehåller en beskrivning av de datamaterial, modeller, metoder, begrepp och definitioner som används i 2026 års bilaga om Ekonomisk jämställdhet (prop. 2026/27:1 bilaga 3).

Begrepp och definitioner

Inkomstbegrepp

Individuell disponibel inkomst eller disponibel inkomst: Sammanlagd inkomst från lön, näringsverksamhet, kapital och positiva transfereringar minus negativa transfereringar såsom direkt skatt (se nedan), betalt underhållsbidrag och återbetalda studielån. Erhållna studielån ingår som en positiv transferering. Hushållsgemensamma inkomster, som t.ex. bostadsbidrag, fördelas lika mellan hushållets vuxna (20 år eller äldre).

För att undersöka individers ekonomiska självständighet, grundad på de inkomster som tillfaller individen själv, beräknas individens individuella disponibla inkomst. Det sker genom att individens inkomster summeras medan hushållsgemensamma inkomster, som t.ex. bostadsbidrag, fördelas lika mellan hushållets vuxna (20 år eller äldre).

Månadslön: Överenskommen månadslön omräknad till heltid. Lönestrukturstatistikens månadslön innehåller flera olika lönekomponenter. Förutom avtalad lön ingår även fasta lönetillägg och ett stort antal rörliga lönetillägg som t.ex. tillägg för obekväm arbetstid. Även sjuklön (den ersättning arbetsgivaren har ansvar för) ingår i löneinkomsten. Däremot ingår inte årsvisa belöningssystem som t.ex. bonus, vinstdelning eller

tilldelning av aktier/optioner i lönestrukturstatistiken. Övertidsersättning ingår inte heller.

Standardvägd månadslön: För att få en bild av löneskillnaderna mellan kvinnor och män kan strukturella skillnader som sammanhänger med t.ex. yrke, ålder och utbildning rensas bort genom s.k. standardvägning. Detta sker genom att genomsnittlig månadslön för respektive kön beräknas för kombinationer av fyra åldersgrupper, två utbildningskategorier, två arbetstidsgrupper, två sektorsgrupper och inom varje yrke (429 yrken inom standard för svensk yrkesklassificering [SSYK 12]). Dessa genomsnittslöner vägs för respektive kön samman med antalet anställda inom varje grupp.

Arbetsinkomst: Lön samt inkomst eller underskott av näringsverksamhet (inkluderat den inkomst från fåmansföretag som beskattas som tjänst).

Kapitalinkomst: Kapitalinkomster består av kapitalvinster och kapitalförluster samt övriga kapitalinkomster. Kapitalvinster och kapitalförluster består av nettot av realiserade kapitalvinster och kapitalförluster som uppstår när reala eller finansiella tillgångar säljs. Övriga kapitalinkomster består av olika typer av ränte- och utdelningsinkomster och schabloninkomster från ISK-konton och kapitalförsäkringar. Ränteutgifter beaktas inte i beräkningen av kapitalinkomsterna, utan endast i beräkningen av individens skatt.

Marknadsinkomst: Arbetsinkomster bildar tillsammans med kapitalinkomster marknadsinkomster.

Transfereringar: Transfereringar består av pensioner, lönerelaterade transfereringar och försörjningsrelaterade transfereringar. *Pension* består av allmän pension (tidigare ålderspension), tjänstepension, privat pensionsförsäkring, arbetsskadelivränta och livränta. *Lönerelaterade transfereringar* består av transfereringar som har till uppgift att ersätta inkomstbortfall under arbetslivet när individen inte kan förvärvsarbeta på sitt ordinarie arbete på grund av t.ex. sjukdom eller vård av barn, såsom sjukpenning och föräldrapenning. Även arbetslöshetsersättning ingår i de lönerelaterade transfereringarna. *Försörjningsrelaterade transfereringar* består av transfereringar som har till uppgift att vars syfte bl.a. är att utjämna skillnader i försörjningsansvar, såsom barnbidrag, bostadsbidrag, underhållsstöd och studiestöd. Även ekonomiskt bistånd ingår i de försörjningsrelaterade transfereringarna.

Skatter: Endast de skatter och avgifter som individen själv ansvarar för beaktas i beräkningen av disponibel inkomst, dvs. direkta skatter såsom inkomstskatt och kapitalskatt, allmän pensionsavgift, fastighetsavgift, med avdrag för de skattereduktioner som berör individen.

Grupper och bakgrundsvariabler

Inkomstgrupper: Grupper som skapas när en population ordnas efter storleken på inkomsten och därefter delas in i lika stora grupper. Den del av populationen som har lägst inkomster återfinns i den lägsta inkomstgruppen, och de med högst inkomster i den högsta inkomstgruppen.

När indelningen i inkomstgrupper görs separat för kvinnor respektive män är andelen av kvinnorna och andelen av männen i de olika inkomstgrupperna lika stora. Däremot kan nivån på den disponibla inkomsten skilja sig åt mellan kvinnor och män i samma inkomstgrupp.

Andel självförsörjande: Självförsörjningsmåttet avser att mäta hur stor andel av individerna i förvärvsaktiv ålder (20–65 år) som under ett år arbetar, alternativt erhåller annan egen inkomst, i sådan omfattning att de antas kunna försörja sig själva. Som självförsörjningsgrundande inkomst räknas individens bruttolön och inkomst av aktiv näringsverksamhet, inkomst från kapital och vissa arbetsrelaterade transfereringar. I bruttolönen ingår statliga anställningssubventioner, då dessa inte särredovisas i statistiken Som självförsörjande inkomst räknas även inkomstrelaterad pension. Bland de arbetsrelaterade transfereringar som räknas som självförsörjningsgrundande inkomst ingår t.ex. sjukpenning och inkomstbaserad föräldrapenning, förutsatt att bruttolönen eller inkomsten av aktiv näringsverksamhet under året är större än noll. I detta fall antas frånvaron från arbetsmarknaden vara av mer kortvarig karaktär, och individen antas i normalfallet ha ett arbete att komma tillbaka till. Individer som enbart uppbär föräldrapenning eller sjukpenning under ett år antas ha en längre frånvaro från förvärvsarbete, varför föräldrapenning eller sjukpenning i dessa fall inte räknas som självförsörjningsgrundande inkomst.

Inkomstgränsen för självförsörjning har satts till tre inkomstbasbelopp. Individer med en självförsörjningsgrundande inkomst som understiger tre inkomstbasbelopp under ett år klassificeras som ej självförsörjande. Heltidsstuderande och värnpliktiga med en självförsörjningsgrundande inkomst

som understiger tre inkomstbasbelopp ingår dock inte i kategorin ej självförsörjande, utan de utgör en egen kategori.

Mått och nyckeltal

Inkomstgap. Inkomstgapet beräknas som

$$Inkomstgap = \frac{(Mäns\ medelinkomst - \ Kvinnors\ medelinkomst)}{Mäns\ medelinkomst} * 100$$

Det är möjligt att dekomponera individuell disponibel inkomst för att ange olika inkomstslagslags bidrag till gapet i disponibel inkomst. Bidraget från ett enskilt inkomstslag till det totala inkomstgapet beräknas som:

$$Bidrag\ till\ inkomstgapet = \frac{(\bar{I}_M - \bar{I}_K)}{\overline{DI}_M} * 100$$

$\bar{I}_M - Mäns\ genomsnittliga\ inkomst\ av\ inkomstslaget$
$\bar{I}_K - Kvinnors\ genomsnittliga\ inkomst\ av\ inkomstslaget$
$\overline{DI}_M - Mäns\ genomsnittliga\ disponibla\ inkomst$

I 2026 års bilaga Ekonomisk jämställdhet redovisas två olika gap; *inkomstgap,* och *arbetsinkomstgap*.

Arbetsinkomstgapet beräknas på liknande sätt som inkomstgapet. Inkomstgapet och arbetsinkomstgapet beräknas på hela befolkningen i den aktuella åldersgruppen.

Löneskillnad. Löneskillnaden mellan kvinnor och män beräknas på samma sätt som inkomstgapet. Löneskillnaden beräknas bland de som är anställda och har löneinkomst från anställning.

Datamaterial

HEK – Hushållens ekonomi

Urvalsundersökningen Hushållens ekonomi (HEK) var 1975–2013 källan till Sveriges officiella inkomstfördelningsstatistik. Från och med undersökningsåret 2014 ersätts HEK av ny totalräknad inkomstfördelningsstatistik (TRIF, se nedan).

HEK var en urvalsundersökning som genomfördes varje år. Urvalet bestod av personer som var 18 år eller äldre och folkbokförda i landet i slutet av undersökningsåret. Både urvalspersonen och tillhörande hushållsmedlemmar ingick i undersökningen. Uppgifterna samlades in från deklarationsuppgifter, telefonintervjuer och olika administrativa register. I den sista versionen av HEK (2013) ingick ca 39 000 individer fördelade på ca 17 000 hushåll.

STAR - Statistiskt Analysregister

Finansdepartementet har i arbetet med denna bilaga använt ett obundet slumpmässigt urval från den totalräknade statistiken (TRIF). Detta urval finns tillgängligt för åren 2013–2024 och refereras till som STAR i bilagan. I STAR-urvalet för 2024 ingår ca 2,0 miljoner individer, varav ca 1,4 miljoner är 20 år och äldre.

Den komplettering med löne- och pensionsinkomster från övriga nordiska länder som har gjorts i TRIF har inte varit möjlig att genomföra i STAR annat än för åren 2020–2024. Detta innebär att dessa STAR-årgångar inte är helt jämförbara med tidigare årgångar.[1]

AKU - Arbetskraftsundersökningarna

Arbetskraftsundersökningarna (AKU) är en urvalsundersökning som genomförs av SCB. Syftet med AKU är att beskriva den aktuella arbetsmarknadssituationen för befolkningen i åldern 15–89 år (t.o.m. 2020 befolkningen i åldern 15–74 år) samt att ge information om utvecklingen på arbetsmarknaden. AKU tar fram månatlig, kvartalsvis och årlig statistik med tonvikt på såväl antal som andel sysselsatta respektive arbetslösa.

Urvalet utgörs av en delmängd av befolkningen i åldern 15–89 år som dras från SCB:s Registret över totalbefolkningen (RTB). Åldersgruppen 16–64 år har en något högre urvalsfraktion[2] än övriga åldersgrupper. Det totala månadsurvalet i AKU består av 17 000 personer. Under 2024 var den ovägda bortfallet 57,5 procent.

AKU har sedan 1 januari 2021 anpassats till Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1700 om fastställande av en gemensam ram för europeisk statistik om personer och hushåll, som grundas på uppgifter på

[1] Jämfört med den publicerade statistiken för 2011–2019 blir effekten av att inkludera de nordiska inkomsterna störst på regional nivå. Effekten på de samlade inkomstskillnaderna är liten.

[22] Sannolikheten att en person finns med i urvalet.

individnivå som samlas in genom urvalsundersökningar. Bestämmelserna innebär en rad olika förändringar, bl.a. i definitioner, urval och den ordning som frågorna ställs. Samtidigt förändrades även AKU:s hjälpinformation. SCB har till följd av förändringarna publicerat länkade serier (dvs. serier där data innan tidsseriebrottet har anpassats till serien efter tidsseriebrottet). Dock är inte alla serier länkade, och det gäller bland annat ett antal serier som används i bilagan Ekonomisk jämställdhet.

Beräkningsmetoder

Fasit

I bilagan Ekonomisk jämställdhet används mikrosimuleringsmodellen Fasit för att analysera effekter av regeringens politik. Till grund för beräkningarna ligger STAR-data för 2024. Modellen tillåter undersökningar av hur disponibel inkomst m.m. påverkas av en ändring av reglerna för beräkning av olika skatter och transfereringar.

Från och med 2025, där utfallsdata ännu inte finns tillgängliga, görs en framskrivning av de ekonomiska och demografiska förhållanden som väntas gälla (se nedan). Det är även möjligt att med Fasit undersöka hur en regeländring påverkar marginaleffekter och ersättningsgrader för hushållen. Effekterna kan undersökas för olika grupper (inkomstgrupper, hushållstyper etc.) eller aggregerat till samhällsnivå.

Framskrivningen av data för att möjliggöra analyser av åren efter det senaste utfallsåret görs i två steg. Först kalibreras datamaterialets urvalsvikter så att kända ändringar i befolkningsstrukturen och andra uppgifter om antal återspeglas.[3] Genom kalibreringen justeras det antal individer som representeras av en viss individ i datamaterialet utan att individens övriga variabelvärden påverkas. För att justera vissa inkomstvariabler med avseende på den kända utvecklingen tillämpas sedan proportionell skalning. Detta görs bl.a. för löner, kapitalvinster och övriga kapitalinkomster.

[3] Detta gäller antal utbetalade a-kassedagar, antal föräldrapenningdagar, antal individer i arbetsmarknadspolitiska program, antal sysselsatta i olika arbetsmarknadssektorer, antal sjukpenningdagar, antal individer med sjuk- och aktivitetsersättning, inkomstgrundad ålderspension samt garantipension.